

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrvt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrvt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Sonarju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje vrke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kder se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavec in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Nij vse zlato, kar se sveti.*)

V Gorici 6. jan. 1873.

Ko bi hoteli vladnim časopisom verovati, po tem naša stara Avstrija še nikoli nij do tacega vrhuca dospela, kakor konec prejšlega leta in celó z ónega mesta, kder bi se morala resnica govoriti, se nam financijski stan naše države s takimi lepimi barvami opisuje, da lahko temeljito izobraženega človeka preslepi.

Vkljub temu, da so se davki za l. 1873 povišali, da so davki 18% skoz zadnjih pet let več donasili kakor prejšnja leta, popisuje naš finančni minister v svojem poročilu do državnega zbora naše stanje tako krasno, da bi človek res mislil, v Avstriji teče samo mleko in med, v Avstriji se razliva v obče zadovoljnost, sreča in blagostanje. Človek bi mislil, da je Avstrija prva država na sveti, ako bi se le še hoteli poprijeti posamezni narodi tiste nemške kulture, ki z Dunaja, kakor avstrijskega središča, svoje blagodajne žarke na vse strani pošilja. Treznemu očesu se vse drugače vidi. Ne na severji, ne na jugu, ne na vzhodu ne na zapadu ne nahajamo istega blagostanja in bogastva, temveč vidimo le se silo in močjo davke pobirati; vidimo, da neizmerai kolki in brezštevilne takse marsikteremu zapró pot do njegovih pravic in da je vsaka sprememba posestva težavna. Dunaj se lišpa in leptiči, dežele pa od dne do dne, od leta do leta božajo in slabé.

Ne da se pa tajti, da se je v prejšnjem letu na davkih več pridobilo, nego se je v začetku prejšnji vestni finančni minister nadejal, a kedor nij slep, vidi tudi tekoj, da se n j pridobilo to le od prihranjenih dohodkov (rente) in da se nij v istini nikakor pomuožilo premoženje. Da se je več dobi'o, kakor se je nadejalo, uzrok temu treba je kde drugod poiskati.

V letu 1872 se je ustanovilo v Avstriji 48 bank, troje železniskih, 12 zavarovalnih, 84 obrtnjskih društev in 4 hranilnice, skupaj tedaj 151 ustanov se skupnim kapitalom nekaj več 861½ milijonov goldmarjev; vrhu tega se je razprodajalo (em.sija) na dunajski borski še eno turško in eno francosko posojilo; in če prištevamo h temu tista podvzelja, katera je „bürgerministerium“ tako radovoljno dovoljevalo, lahko ugamenó, da je davek skoz pet let od leta do leta državi več douasal vsled plačanih kolkov, taks in družih obrtnjskih dajil.

* Ovi sestavek smo prijeli od nekega takajšnjega gospoda, strokovnjak v tacih zadevah in prijatelja našega lista. URED.

LISTEK.

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

Kar se tiče primerne stanja ženskih v raznih delih sveta, še narbolj svobodne so ženske v Ameriki, kder za trud (delo) ženske plačuje se toliko, kolikor za tisti trud (delo) možkega, in kder ženske so dopuščene skoro k vsem tem opravilom, katera v Evropi so le izključivna lastnina možkih. Kar se pa tiče svobode ženskih in njih enakopravnosti z možkimi v Evropi. prvo mesto v tem obziru se mora priznati Angliji in Rusiji. Se ve da se v teh deželah neomikanev ženske spoštujejo ne veliko več, kakor domača živina. Angleški neomikanev rad pelje svojo ženo na trg prodat, ter na mesto volov rabi večkrat pri oranji ženske! Ruski pa kmet (a na Ruskem beseda kmet, „muzik“, in neomikanev sti skoro enacega pomena) je prepričan, da ženska ima le pol duše in po tem prepričanji ravna z ženskami: on je brezmejni posestnik svoje žene.

A zdaj nastane prašanje, kakošen je vir, iz katerega je država toliki znesek zajemala, in ali je upanje, da ne bude ovi studenec državnih dohodkov nikedar usahnil.

Ako bi bilo avstr. ljudstvo le polovico onih 861 milijonov goldinarjev v pravem pomenu besede prihranilo, bi gotovo tudi mi se veselili lehkega in radostnega srca z vladnimi in borsijskimi privrženci vred, toda žalibog tistih milijonov, kateri so se porabili za nove ustanove nij nikder; nijao se snovali z denarjem, ampak s kreditom (na vero) in, kar je še najhujše, s kreditom tujih, inostranskih dežel in držav, namreč vsled izplačevanja onih milijard, katera je bila nemška država naložila Francoski v zadnji nemško-francoski vojski.

Vsako pot, ko se je moral en obrok iz lačati, izdalo se je brezštevila bankinih in industrijalnih papirjev, a tedaj se nij mislilo, da ona izplačila le državnim nemškim blagajnicam koristijo, ne pa nemškim in še veliko manje avstrijskim bankam in borsam; nikakor ne pa nijso v dobiček tistim, kateri take papirje izdajajo.

Staro pravilo narodnega gospodarstva je, da se sme le toliko kapitala naložiti (investirati) ali obrniti novim podvzetjem kolikor se je v resnice od zaslužka in obrestij prihranilo. Kako se pa pri nas banke in obrtnjska društva suujejo, se lahko razvidi iz jasnega in temeljitiga sestavka v Schuschelkovi „Reformi“ št. 51 str. 1612.

Mi opozorujemo čestite čitatelja na omenjeni sestavek in omenimo le toliko, da novo ustanovljene banke, ker se ne more več grešiti v debelih železniskih koncesijah na državno škodo, pa drugače sleparijo; one namreč emitirajo akcije novih akcijskih društev; in nij težko razumeti, da oni denar, katerega je občinstvo na akcije vplačalo, na vplačanje drugih akciij druge banke parabljuje in tako naprej brez konca in kraja. (Konec prih.)

Predlog

za preuravnava naših srednjih šol v narodnem zmislu.

Tako ne more dalje ostati, a olvisno je samo od uladine dobre volje, da se spremeni.

Jaz trdim, da je to samo od uladine dobre volje

odvisno, ker nij takih zadržkov v didaktično-pedagogičnem oziru, kakoršne je gosp. minister l. 1868. za nepremagljive izrekel, da si jih nij jasneje navel, in enako je netemeljito ono sumničenje in ona bojazen, katera vzbujajo pessimisti.

V didaktičnem oziru nij ovir, kajti drugače bi se ne bile mogle ustanoviti narodne šole v drugih deželah; mi ne zahtevamo nič novega, nego samo to, kar je bilo mogoče tudi drugod izvršiti.

Gledé denarnih zadržkov naj omenim, da če so tevi nijso ustavljali upeljavi narodnih šol na Českem, v Galiciji in Moraviji, se niti ne morejo samo proti nam obrniti, kajti s tem bi se žalila načela enakopravnosti in pravice.

Sumničenja in bojazen pessimistov so pa nes-pametna.

Nekateri strašjo s tem, da bi so oslabeledo v našem ljudstvu avstrijsko čutje, ako se našim željam ustreže. Gotovo pa bi bilo dosledniši misliti, da si ulada s tem pridobi in zagotovi simpatije narodov, ako ustreza njihovim željam. Sicer pa mora priznati vsak, kedor ve, da avstrijan ali nemec nij vse eno, da je lahko zvest avstrijan tudi kedor nij nemeec.

Nihče pa ne bo vestno trdil, da podučevaje latinščino ali zemljepisje s pomočjo nemškega jezika se oživlja avstrijsko čutje, ali nasprotno, da se je slabi s tem, da se, postavimo, računstvo ali grščina podučujeta s pomočjo italijanskega ali slovenskega jezika.

Dalje se boje nekateri, da ako obvelja naša zahtev, ne bo mogla naša mladina naučiti se nemškega jezika, ki je tako koristen in celo potreben.

Ta bojazen bi bila opravičena, ako bi se nemški jezik popolnoma izključil. Toda mi ga nočemo iz naših šol prognati. Izključujemo ga le kot učni jezik, pa ker priznavamo, da je jako koristen, zahtevamo, naj se mu odkáže mej učnimi preleteti olično mesto, eno mesto, katero se spodobí nemškemu jeziku ozir jemaje na naše politične razmere.

Zadnjič se ugovarja, da se ga ne bo mogla mladina po takem načinu dobro naučiti. Na to naj odvrnem, da če se lahko nauči toliko grškega in lantinskega, da razume Aristotela, Homerja, Cicerona in Virgila, ne vem zares, zakaj bi se ne mogla v osmih letih naučiti toliko nemškega, da bo razumela Kaat-a, Schiller-ja in Göthe-ja in pa predavanja profesorjev na naših univerzah.“

Kakor je znano našim čitateljem je zbor enoglasno sprejel Deperisov predlog, da naj se naše srednje šole preustrojé v narodnem zmislu. Ulada še nij imela

Pa kar za levo stališče ženskih omikanev občinstva na Angleškem in Ruskem, one uživajo tu veliko več pravic in svobole, nego skoro v vseh družih evropskih deželah. Na Angleškem ima ženska skoro polno svobodo gibanja v socialnem obziru. V Ruskem pa omikanev občinstvu so je razvil v zadnjih letih jaki občutek za enakopravnost ženskih z možkimi (ako ravno po ruskih postavah možki uživajo veliko predpravil v primeri z ženskami). Razen tega ruske ženske v velikem številu izobražujejo se v višjih učnih zavodah, ter se more reči, da, če sploh v Evropi so le po žensko omikanev ženske, na Ruskem se najdejo tudi res omikane.

Uže prej sem omenil, da vsled vedne podložnosti pokvarila se je, kakor se navadno reče, natura ženskih, so se razvile v njih lastnosti sužnjih, ter narveči sovražniki ženskih so dozdej namreč ženske same. Sicer vsak človek ima nektere lastnosti sužnja v manjši ali večji stopinji, kajti človek je rojen suženj. Pa tiste lastnosti ne predstavljajo nič posebnega, dokler človek nij postavljen v take pogoje, ktere značijo (karakterizirajo) tako rečeno socialno sužnosti. Posred pa občinstva naših časov ženske so, kakor sem nekolikokrat omenjal, nê več nê manj, kakor sužnja možkih, in vsled tega olikujejo se z lastnostmi sužnjih v visoki stopnji. Naj le poskusi kakšna ženska izstopiti en malo iz ozkih mej, dovoljenih njenemu spolu po navadnih pojmih

našega občinstva, naj le poskusi en malo osvoboditi se, naprimer dobivati si višjo omiko, prisvojeno dozdej le možkim, precej izbuja veliko zavist od strani družih ženskih, katera bi rade moralno uničile svojo pogumno tovarišico. Kedar eni ženski dobro gre, takrat vse druge rade bi jo utopile v eni žlici vode; kedar pa eni ženski zgoli se kaka nesreča, gotovo druge ženske so strašno vesele in rade bi ubogo tovarišico v še večo nesrečo zagnale.

Od teh občnih opazek o stanji ženskih sploh preidem k popisanji stanja žensk v teh slovenskih krajih, ktere sem imel priložnost obiskovati, in namreč bom primerjal gospodske ženske Slovencev s kmetiskimi.

Gotovo, so gospodske ženske bolj ponosne, bolj „štumane“, kmetke pa bolj ponižne. Pa, kar se tiče omike in razvitja uma sploh, našel sem velikokrat več zlrave; pameti in iskrene želje se izobraževati pri kmetških, nego pri gospoh. Kar se pa tiče znanja materiaega jezika in izobraževanja se v njem, brezobzirno preevstvo se mora priznati kmetiskim. Še marsiktera gospa slovenska ne zna brati po slovensko; pa, če tudi zna, ne rida bere, ker to nij „nobel.“ Kmetke pa punce in žene, če le imajo čas, strašno rade bere slovenske knjige in časnike, ker sicer nobenega družega jezika ne znajo. Dostikrat so me prosile, da bi jim dal brati kakšno knjigo ali pa časnik.

predlogi v rokah in ga morda še danes nima, — a odgovorila je vendar uže in sicer še zadosta. Poslala je malo dnij po tem, ko je predlog v zboru obveljal — Wretschka. Sapienti sat!

Napoleon III.

je umrl 9. t. m. v Chislehurst-u na Angleškem in sicer vsled neke operacije proti krmnju, kateri se je bil podvrzel nekoliko dnij pred smrtjo.

Če bi bil Napoleon pred 4. leti umrl, kako bi se bila pretresla vsa Evropa; a zdaj, ko je umrl v pregnanstvu, se vladarji in tudi ljudstva jako malo menijo za njegovo smrt. Njegovo ime, pred katerim se je skozi 20 let tresla vsa Evropa, bi bilo saj zaznamovano v zgodovini na bolj slavnem mestu, ker nobeden ne bi mu mogel odrekati zmožnosti velikega politikarja, gospodarca sedanje naše epohe; a njemu je bila namenjena kazenska za vse svoje pregrehe uže na tem svetu in osoda je prav njega namenila, da francoskemu narodu dokáže, kako nizko je padel pod uplvom lehkostnosti in najstrašnejše demoralizacije. Narod udan le materijalnemu vžitkom in razbrzdán, da se rabiti od vsacega mogotca za svoje namene, da je le v materijalnem oziru na dobrem. To je menda spoznal Napoleon III. in skrbel je mojstersko, da si je pridobil z častmi in z denarjem privržence v vseh krogih, posebno pa v armadi.

Delalec in trgovec sta bila dva nova stebra nje govega cesarstva. Princip njegov je bil menda ta: „Donnons du pain a la canaille pour qu'elle se taise.“ (Dajmo kruha plebejcem, da molčijo). Le malo Francozov v pregnanstvu živčih je pozdigovalo svoj glas upijočega v puščavi. A francoski narod je bil uže tako omamljen, da nij bil več občutljiv za svoje pravice in za svobodo, katero so mu bili njegovi pradedje s potoki krvi priborili, — oni narod, ki se je boril in bil uzrok svobode in napredka vseh evropskih narodov, ona zemlja, ki se po pravici imenuje zibeljka evropske svobode, oni narod postal je sužen nevedoma kako in kedaj, ona zemlja postal je zibeljka tiranstva in največje demoralizacije. Ne več svoboda ampak razpašenost, lehkostnost in laž je sijala iz Pariza po vsej Evropi.

In žalibože zasejala se je razpačenost in laž tudi v druge dežele; še mej našim narodom jih imamo mnogo, katerim je napredek in morala — denar in lehko življenje; narodnost in patrijotizem pa bedarija.

Zgodovina nam kaže, kako so se tirali pokaženi narodi v sužnost, v pregnanstvo, in kako so vsi dozdej propali mogočni narodi poginili le zbog demoralizacije. Nemški narod po Napoleonu I. strašno tepen in do tistikrat popolno nezaveden, je imel v sebi toliko zdravilnih elementov, da je po svojem padu vnel se za narodnost svojo in za lastno svobodo. Nestorljivo in z največimi žrtvami se je bojeval, dokler se je rešil francoskega nasilstva, potem pa je napredoval in postal tako mogočen, da je postal šiba božja francoskemu narodu. 4. september 1870. ostal bode v zgodovini vojske eden najvažnejših dnevo, ker je tam kapitulirala francoska armada, ki je štela še nad 100.000 mož, in vladar Napoleon sam. Pri tej kapitulaciji pokazal je mož, da nijma talenta vojskovodja in drugič, da je bojazljiv; vsak viteški cesar iskal bi bil častne smrti v boju, pred ko bi se vdal s tako močno vojsko, a Napoleon je uže zopet mislil, kako bi Francoze prekanil in najbrže je v tem mislu pomiril se z Bismarkom. Narod francoski pa se je po Sedanu zdramil in od tistega časa postal je zopet gospodar svoje lastne osode. Se je li francoski narod v resnici streznil in ga je strašan udarec ozdravil, to bode pokazala bližnja prihodnost. Dozdaj se saj vidi, da ima francoski narod resno voljo zopet postati eden najvažnejših faktorjev

Z druge strani, in kar se tiče običajnih narodnih zadev, se kmetske ženske veliko več z njimi pečajo, nego tako rečene gosposke. Tako n. pr. v malih Zabljih našel sem dve dekleti, kateri sti izvrstno poznali slovenske narodno-politične razmere na Goriškem. Eno izmed njih je bila, le 16 let stara, pri Šenpaskem taboru, ter je znala povedati od njega svoje popolnoma samostalno mnenje. Mej drugim jako lepo omenjala je dr. Lavriča in je namreč rekla, da na taboru najboljša je bila beseda Lavričeva, ker to, kar je Lavrič govoril, se je najbolje razumelo in zadevalo v srce. S tem moremo primeriti mnenje o Lavriču, katero sem imel priložnost slišati od nekterih predstaviteljev slovenske inteligence, namreč da „Lavrič je norec“, se ve da zavoljo tega, ker je tako brezinteresno vnet in vse tako brezinteresno žrtuje za svoje ideje. Tudi moremo še pri tej priložnosti v misel vzeti neprenehljivo nevoščljivost in rogoviljenje zoper tega slovenskega narodnega voditelja od strani večine neke baže slovenskih omikancev.

VI.

V mojem prvem podlistku sem bil omenil, da v Ajdovščini so mislili nekteri, da sem hudič ali pa da

v Evropi in da je svoboda zopet našla svoje častno mesto na Francoskem. Mi Slovani moramo iz svojega stališča le želeti, da se ta narod zopet povzdigne, ker močna francoska je odslej najboljša zaveznica Slovanstva proti Nemštvu.

Napoleonov padec ostane pa stalen spominček narodom in vladarjem: nepokazen mora biti prihodnost, gorje pa vladarju, ki narod zatira in demoralizuje. Ker je vsled svoje nekdanje mogočnosti in svojega nizkega padca Napoleon morda najintenzivnejša oseba tega stoletja, bomo našim čitateljem gotovo ostregili se sledečim krakim životopisom njegovim. Karol Ljudevit Napoleon je bil rojen v Parizu 20. Aprila 1808. Pri krstu sta ga držala Napoleon veliki sam in njegova supruga Marija Lujza, hči našega cesarja Franca I. Tistikrat je bila zvezda Napoleonidov v cenitu. Napoleon veliki, gospodar skoro cele Evrope, postavil je bil očeta rajncega za kralja holandskega in dal mu je za ženo svojo popolučico, krasno Hortenzijo Beauharnais. Ta zakon bil je nesrečen, dokaz temu je, da sta oba roditelja Napoleona tretjega je malo časa skupaj živela.

Po komaj 4. letnim vladanji na Holandskem položil Ljudevit, oče umrlega, krono holandsko, ker se je skregal se svojim bratom; živel je potem več časa v Gradcu pod imenom grofa St. Leu in kesajeje v Rimu; njegova supruga pa na dvoru svojega popolučeta in svaka ob enen v Parizu in je šla v pregnanstvo po padu Napoleona 1. junija 1815. (konec prih.)

Dopisi.

V Gorici 14. januarja. [Izv. dop.] V Gorici Slovenci še sami ne vemo, kako deroče da napredujemo. Če ne bi bilo na svetu „N. F. Presse“, „Deutsche Zeitung“, „Triester Zeitung“, „Görzer Zeitung“ in kakor se uže vse te kulturonosne „Zeitunge“ zovejo, bi nam marsikaj večna skrivnost ostalo, kar o nas Slovenceh celemu svetu in tedaj tudi nam razkrivajo. Tako so nedavno raztrobili „izvirni“ telegrami in „izvirni“ dopisi v omenjenih „Zeitungen“, da je naš vrli dr. Lavrič sklical lepo število tukajšnjih Slovencev v shod, v katerem so sklenili osnovati novo politično društvo, ki se je po nasvetu pri tej priliki izvoljenega predsednika dr. Lavriča „Soča“ krstilo. Zraven družega je ta prvi zbor novorojene „Soče“ posebno pretresal velevažno uprašanje, ali ne bi bilo prav, da bi prestopili goriški Slovenci „mit Sack und Pack“ v ustavoverni tabor. Po srđiti brcbi, v kateri so se naši klerikalci na vse kriplje branili ustavaške uniforme, zmagala je sijajno liberalna stranka in obveljal je sklep z ogromno večino glasov, da priznava „nova Soča“ brez pridržka ustavo. „Sembrejte, — bi rekel neki dekan na kranjsko-goriški meji, zdaj vidite, — da sad ne pada daleč od drevesa; kaj nijto sad vaš h svobodnjaško-učenjaskih shodov?

Dobro, da mu lahko koj odvrnemo: ne, ne, gospod „nunc“! Oni telegrami in poročila so gole mistifikacije, sad praznih žepov nekaterih tukajšnjih nemških klativitezov, kateri, ker nijnjamo družega gradiva in vrh tega tudi nobenega razuma za naše razmere, pošiljajo take vesti posebno v dunajske liste, — da si kaj prislužijo.

V običnem zboru uže štiri leta obstoječega političnega društva „Soča“, kateri zbor mislijo omenjena popačena poročila, se nij nič družega godilo, razpravljalo in sklepalo, nego to, kar smo priobčili v našem prvem letošnjem listu.

Boj med „konservativci“ in „reformatorji“ se je bil vnel le zaradi volitev; ob „ustavi“ se niti nij govorilo, ker smo mladi in stari o tem vprašanji enega in istega neomahljivega prepričanja. Sicer bi radi

učim novo vero. Nikdar nijsem pričakoval, da s tem razžalim vse, tudi omikane Ajdovce. Mej tem sem poizvedel od enega gospoda, ki se je vrnil iz Ajlovščine, da vsa ajdovska inteligencija je strašno huda na mene in se posvetuje mej saboj, kaj da ima z mano storiti. Jaz nijsem hotel tega verovati ter sem mislil, da se ta gospod iz mene le norca dela, kakor je njegov navada. — Pa pri Prešarovi besedi imel sem priložnost prepričati se, da oni gospod je, vsaj deloma, povedal resnico. Nekteri ajdovski gospodje, videč: me pri omenjeni besedi, so me komaj pozdravili in so me dosta kisló in mračno gledali. Pa vendar celó zdaj nijsem hotel verovati svojim očem: in sem mislil, da se le motim. Žalibog, nijsem se motil. Kajti sledujoč eden izmed ajdovskih omikancev me je energično prijel ter me je začel popolnoma resnobno zmerjati. Poleg tega gospoda jaz imam pravico pisati le to, kar sem videl z lastnimi očmi; drugače pa moram molčati ter ne smem z lažnjivim popisovanjem dclati krivico celi občini. To pa, kar sem jaz pripovedoval, je bilo bajé povrženo v Ajdovščini strogi preiskavi, ter se je pokazalo, da nij nič res. — Na to sem odgovoril razžaljenemu gospodu, da sicer nijsem nič tega videl z lastnimi očmi, pa vendar so to meni povedale popolnoma zanesljive priče, také da imam pravico trditi, da vse je res.

prašali gospode goriške korespondente zgoraj naštetih „Zeitung“: Kaj jim pomenijo besede: „Soča je priznala ustavo? „Wie heisst Verfassung anerkennen?“ Društvo Soča je ustanovljeno na ustavni podlagi, ker ne more biti drugače, dokler sloni društvena postava na ustavi; tabore sklicujemo na enaki podlagi zaradi enacega razloga.

Enakopravnost v šolah, uradih in javnem življenji zahtevamo opiraje se na §. 19. ustave same itd. Vse to dokazuje, da fakično priznavamo ustavo vsi Slovenci, kakor vsi Avstrijanci sploh; saj je od Njegovega Veličanstva potrjena postava in jo tedaj moramo priznati. Razloček mej nami in vami je samo ta, da mi priznavamo ustavo, ker jo moramo, vi pa, ker ste je veseli, ker vam daja gospodarstvo v roke. Vi se je tedaj trdno oklepate, nas pa ona trdo oklepa; vi vi bi je ne izpustili iz rok za ves denar, mi pa komaj čakamo, da bi se je po postavni poti znebili.

„N. F. Pressi“ in tovaršicam bi pa svetovali, naj se varujejo takih dopisunov, kateri so jim uže lani in letos toliko izmašljenih in popačenih vestij iz Gorice in iz Goriškega sploh poslali, da bo mej nami kmalu obveljal pregovor, kedar beremo v časnikih kako neverjetno novico: je tako zanesljiva, kakor goriški telegrami in dopisi v „Pressi“!

V Tominu 12. jan. (Izv. dop.) V „Sočinem“ poslanem v 2. štev. naznanja č. g. M. Vales svoj prostovoljni odstop od kandidature v „Sočin“ odbor in pravi, da bode brz ko ne eden slov. listov opravičenje tega njegovega koraka prinesel. Jeli Valesov čin opravičen ali ne, to je gotovo, da zaradi njega ne pojde Slovenija še tako hitro pod zlo. Da bi bil pa vvodni članek v zadnjem „Glasu“ res g. Valesa opravičenje, tega nij g. Vales dosta jasno izrazil. To pa lahko trdimo, da njegov manifest: „Bo limo složni v geslu!“ je lepomanjkljivo opravičenje in da je gotovo bolj pripraven za cerkveni list, nego za čisto polit. „Sočo“. A to tudi lahko trdimo, da ta Valesov glas nij ne zložen, ne lojalen.

Nedosledno je, da stari sodelovalec „Sočo“ po zraku mlati, v katerem ja mnogo let zboroval in narodno žito vel; nečastno pa je brez dokazov sumničenje in trditev, da so udje „Soče“ brezverni, ker tako se še večji razpor mej narodnjaki širi. Stari odbornik mene, da je javni list prižnica, povdarja samo božjo previdnost, katol. dogmatiko i. t. d.

Po srečni bitvi Francozi je pruski kralj Viljem svoji protestanski supruzi pisal: „Božji previdnosti se je dopadalo i. t. d.“

Bismark je v drž. zboru svoje muhe zagovarjal: „Gospodje naj vedó, da sem v aprilu rojen“ . . .

Garibaldi je imel to prazno vero, da ga le neka skrivna moč srečno podpira in vodi. Ves svet od beračev do kraljev, cesarjev in papežev, na neki viši upliv svoje nade stavi, od prvega do najzadnjega. A le tisti pravo zadene, ki je v boji delalen, ki se naravnih sredstev poslužuje pripustivši Bogu lastna skrivna pota, theologom pa dogmatiko.

En Slovenec je na Goriškem vsem znan; ali je znan po božji ali svetni previdnosti, to ve Bog sam, a to je gotovo, da je ta mož več dobrega semena v 10 letih mej narod vsejal, kakor vsi drugi narodnjaci. Uže iz hvalečnosti do tega poštenjaka se stranka v njegovi senci bolje ojačeno čuti, nego mej strastnim monopolcem. Zatorej Bog živi dr. Lavriča, ki nijma nobenih skrivnih potij.

(En duhoven.)

V Bovecu 9. januarja. [Izv. dop.] Kedaj bo pri nas nemškutarenja konec? Menda ne tako hitro in gotovo ne preje, dokler se ne uvedejo psovod v našem okraju dobre ljudske šole. V narodnem oziru pač nijso nikder na Goriškem razmere tako žalostne kakor

Kedar sem bil v Ajdovščini, so hoteli nekteri gospodje pripeljati k meni enega moža, ki zna veliko pripovedati; pa za celó odgovor je rekel ta mož, da noče nobene nove vere, in da je ze svojo zadovoljen. To so meni omenjeni gospodje koj naznali. Kar pa zadeva moj hudičev značaj in tepenje otrok, reče ima tako le; 29. junija je bilo dosta ajdovske gospose na Razdrtem. Eden izmed njih je priobčil meni, da nekteri stariši v Ajdovščini so topli otroke za to, ker so pripovedovali pravljice i. t. p. reči o hudiču in sploh so naredili z njimi tako, kakor sem popisal v štev. 51. 1872 „Soče.“ Jaz nijsem hotel precej verovati ter sem prašal druge ajdovske gospose; vsi so le pritrđili: ome mu gospodu, in sicer popolnoma resnobno, také da se štejem opravičenega priznavati to za fakt, ne oziraje se na vsa sedajšnja zanikanja. Prepričan sem, da, če bi ne pisal o tem in ne priobčil javno po „Soči“, celó zdaj ajdovski gospodje ne zanikali bi tega, kar so meni naznali na Razdrtem; ker sploh ljudje imajo strah pred pisanim, posebno pa pred „drukanim.“ Dokler se le govori resnica, je še prav; pa bog obvari popisati jo tako, kakor je.